

Aleksandra Kruk

dr hab., Uniwersytet Zielonogórski

ORCID: 0000-0002-7545-941X

SPRAWY AFRYKI NA MONACHIJSKIEJ KONFERENCJI BEZPIECZEŃSTWA (2015–2019)

Wprowadzenie

Międzynarodowe konferencje ds. bezpieczeństwa mają długą tradycję, a ich skuteczność często była poddawana krytyce. Mimo że spotkania aktorów międzynarodowych nie zawsze prowadziły do rozwiązywania konfliktów, wskazuje się, że stanowiły one wyraz działalności dyplomatycznej. Podczas ich trwania możliwe były rozmowy dotyczące aktualnych wyzwań i przewyższania zagrożeń. Konferencje pełniły rolę forum wymiany poglądów i arenę umożliwiającą kontaktowanie się *ad hoc* lub zgodnie z kalendarzami prac państw, organizacji międzynarodowych i innych instytucji. Obok popularnych konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych czy Organizacji Północnoatlantyckiego, na uwagę zasługuje odbywająca się co roku Monachijska Konferencja Bezpieczeństwa (Munich Security Conference, MSC) organizowana od 1963 r. Zapoczątkowane podczas zimnej wojny spotkania w stolicy Bawarii stały się papierkiem lakmusowym relacji transatlantyckich i nieformalną płaszczyzną artykułowania niemieckich interesów na arenie międzynarodowej.

Niestety, początkowo bezpieczeństwo Afryki było marginalnie postrzegane na monachijskich konferencjach, ponieważ kontynent ten był traktowany

jako odległe terytorium rywalizacji potęg, w XX w. nazywany Trzecim Światem. Organizatorzy konferencji – Horst Teltschik, a później Wolfgang Ischinger – wprowadzili stopniowo sprawy afrykańskie do programu spotkań (pierwszy organizator konferencji – Ewald von Kleist – zainteresowany był przede wszystkim obszarem relacji transatlantyckich). Pierwotnie panele dotyczące sytuacji w Afryce nie były dyskusjami plenarnymi, tylko odbywały się w wąskim eksperckim gronie. W ich organizowaniu ważną rolę odegrało Niemieckie Towarzystwo Współpracy Międzynarodowej (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). Z czasem pojawiły się one w głównym programie oraz w programach zespołów pracujących w ciągu roku, np. na spotkaniach grup wiodących, które organizowano poza Monachium – w 2016 r. eksperci obradowali w Addis Abebie, a w 2019 r. w Kairze. Przełomową cezurą w monachijskich dyskusjach dotyczących Afryki był początek Arabskiej Wiosny, a w konsekwencji destabilizacja sytuacji w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie. Kolejnym istotnym wyzwaniem, który sprowokował rozmowy o sytuacji w Afryce był kryzys migracyjny po 2015 r.

Celem artykułu było zbadanie, w jakim zakresie monachijskie konferencje ds. bezpieczeństwa przyczyniły się do przedyskutowania i wytyczenia drogi dla reform państw afrykańskich. Czy stały się platformą informowania o zagrożeniach bezpieczeństwa na kontynencie afrykańskim? Narzędzie analizy stanowiły przede wszystkim raporty i dane opracowane przez ośrodki naukowe i eksperckie, informacje udostępnione przez przedstawicieli regionalnych organizacji międzynarodowych w Afryce oraz dane ze stron MSC. Ponadto analizie poddano monografie i artykuły prasowe dotyczące wyzwań i zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa na kontynencie afrykańskim.

Raporty

Od 2015 r. w raportach konferencji monachijskiej zaczęto intensywniej wskazywać na problemy Afryki. Wynikało to zarówno z oceny sytuacji wewnątrz Czarного Kontynentu, jak i świadomości skali wpływów globalizacji, narastających oddziaływań i zależności między Afryką a innymi kontynentami. MSC tworzyła raporty eksperckie, które uwzględniały sytuację Afryki, m.in.:

- *Collapsing Order, Reluctant Guardians?* (2015 r.);
- *Boundless Crises, Reckless Spoilers, Helpless Guardians* (2016 r.);
- *Post-Truth, Post-West, Post-Order?* (2017 r.);
- *To the Brink and Back* (2018 r.);
- *The Great Puzzle: Who will Pick Up the Pieces* (2019 r.);
- *Westlessness* (2020 r.), a także
- *Cooperating Across Borders: Tackling Illicit Flows*, Transnational Security Report z 2019 r.

W 2020 r. podczas MSC analizowano raport Fundacji Hannsa Seidla i Instytutu Badań nad Bezpieczeństwem w Pretorii, który wskazywał na pogorszenie sytuacji w państwach grupy G5 (Niger, Czad, Burkina Faso, Mali, Mauretania). Ponadto ocenom poddawane były raporty: Klubu Sahelu i Afryki Zachodniej (Sahel and West Africa Club, SWAC), organizacji non-profit Save the Children, raport MSC *Cooperating Across Border: Tackling Illicit Flows*, czy raporty Amnesty International. Badanie dokumentów dotyczących Afryki, które były prezentowane w Monachium, wymagało uwzględnienia wielu podejść badawczych, m.in. teorii: integracji, regionalnych konfliktów bezpieczeństwa, upodmiotowienia, czy feministycznej teorii stosunków międzynarodowych¹. Teorie integracyjne pozwalały na dostrzeżenie wkładu afrykańskich organizacji regionalnych (np. Unii Afrykańskiej, państw Grupy Sahelu) w przedstawianie celów politycznych i gospodarczych państw afrykańskich na forum MSC. Teoria regionalnych konfliktów umożliwiała zrozumienie odmienności sytuacji regionów Afryki (np. w Rogu Afryki, czy na obszarze Sahelu) oraz zależności między państwami należącymi do konkretnych regionów. Teorie upodmiotowienia były użyteczne podczas analizy polityki rozwojowej w Afryce i wielu zagrożeń występujących na kontynencie, np. biedy, bezrobocia, gwałtownej urbanizacji, migracji ludności oraz następstw wynikających z powyższych zagrożeń. Problemem Afryki są nielegalne przepływy osób, pieniędzy, dóbr materialnych i danych, co tworzy mechanizmy korupcjogenne i przyczynia się do rozwijania przestępczości. Nielegalny transfer broni, narkotyków, dzikich zwierząt, dóbr naturalnych, przemycanie i handlowanie ludźmi, finansowanie działań terrorystycznych i *hacking* to przykłady przestępstw wobec których podejmowano programy naprawcze z udziałem afrykańskich organizacji regionalnych². Feministyczna teoria stosunków międzynarodowych była przydatna podczas analizy roli afrykańskich liderów ze świata polityki w dyskusjach podczas MSC. Afrykańskie kobiety przede wszystkim podejmowały się w Monachium wyjaśniania zagadnień dotyczących sytuacji kobiet i dzieci oraz walki z patologiami życia społecznego, np. korupcją. Przedstawiały opinie i raporty organizacji do których należały oraz instytucji, w których działały.

W rankingu dziesięciu największych światowych niebezpieczeństw, który zaprezentowano w raporcie MSC w 2017 r. wymienione zostało jedno państwo afrykańskie – Republika Południowej Afryki (dziesiąta pozycja). Autorzy wyrażali obawy wobec działań rządów prezydenta Jacoba Zumy, którego przywództwo dobiegało końca. W 2018 r. raport MSC ostrzegał przed pogłębiającymi się zagrożeniami terrorystycznymi w Afryce, głównie ze strony Al-Shabaab i Al-Kaidy. Kolejny raport wskazując na światowe ogniska zapalne zalecał obserwowanie

¹ R. Tetzlaff, *Afrika. Eine Einführung in Geschichte, Politik und Gesellschaft*, Springer VS, Wiesbaden 2018, s. 19–58.

² MSC, *Cooperating Across Borders: Tackling Illicit Flows*, Transnational Security Report, 2019, s. 10–19.

sytuacji w Nigerii, Południowym Sudanie i Kamerunie (odpowiednio szóste, siódme i ósme miejsce). Obawy przed zaostrzeniem sytuacji w Nigerii wiązały się z zaplanowanymi w 2019 r. wyborami prezydenckimi i parlamentarnymi. O prezydenturę rywalizowali sprawujący od 2015 r. władzę prezydent Muhammadu Buhari i biznesmen Atiku Abubakar. Sytuacja w bogatej w ropę naftową i niestabilnej z powodu zagrożeń terrorystycznych Nigerii wymagała zdaniem ekspertów szczególnej uwagi. W raporcie z 2019 r. wskazywano na konsekwencje walki o władzę w Południowym Sudanie. Chociaż prezydent Salva Kiir i jego główny rywal Riek Machar podpisali w 2018 r. porozumienie pokojowe, obawy przed eskalacją konfliktu nie ustawały. Kryzys kameruński wynikał z separatystycznych dążeń bogatszego anglofońskiego regionu (Republiki Ambazonii), aby odłączyć się od biedniejszego wschodniego terytorium państwa. Raport MSC z 2020 r. na liście dziesięciu ważnych konfliktów uwzględniał na trzecim miejscu Etiopię, na czwartym – Burkina Faso oraz na piątym – Libię. Wyrażano obawy związane z tym, w jakim kierunku zmierza Etiopia, której premier Abiy Ahmed Ali został w 2019 r. nagrodzony Pokojową Nagrodą Nobla za dążenie do rozwiązania sporu granicznego z Erytreą. Eksperci wskazywali na zagrożenia terrorystyczne w Burkina Faso i podkreślali potrzebę kontynuowania negocjacji międzynarodowych w sprawie Libii³.

Wymiary (nie)bezpieczeństwa i podejmowane działania

Zarówno państwowi, jak i niepaństwowi aktorzy z Afryki postanowili wykorzystać MSC jako płaszczyznę dyskusji o złożonych problemach kontynentu afrykańskiego. Od 2002 r. Unia Afrykańska (UA; następczyni Organizacji Jedności Afryki) poprzez Afrykańską Architekturę Pokoju i Bezpieczeństwa (*African Peace and Security Architecture*, APSA), ma na celu stabilizowanie sytuacji na kontynencie afrykańskim. Proces ten odbywał się przy finansowym wsparciu działań APSA, który płynął z Unii Europejskiej poprzez środki finansowe z Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce (*African Peace Facility*, APF). Jak podkreślił Abu Bakarr Bah, działania APSA opierały się także na technicznym i logistycznym wsparciu ONZ i NATO. Konferencje ds. bezpieczeństwa w Monachium umożliwiały kontakt przedstawicielom UE, ONZ, UA i NATO w celu przedyskutowania i ewaluacji współpracy⁴. Smail Chergui z Unii Afrykańskiej zwrócił uwagę na

³ *Post-Truth, Post-West, Post-Order?*, Munich Security Report 2017, s. 11; *To the Brink and Back*, Munich Security Report 2018, s. 11; *The Great Puzzle: Who will Pick Up the Pieces*, Munich Security Report 2019, s. 17.

⁴ Europejski Trybunał Obrachunkowy, *Afrykańska architektura pokoju i bezpieczeństwa – konieczna jest zmiana ukierunkowania wsparcia unijnego*, Sprawozdanie specjalne nr 20, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luxemburg 2018; A. Bakarr Bah, *African Agency in new humanitarianism and responsible governance*, [w:] *International security and peacebuilding: Africa, the Middle East and Europe*, ed. idem, Indiana University Press, Bloomington 2017, s. 161.

instrumenty działania państw afrykańskich: współpracę międzynarodową, wysiłki dyplomatyczne, operacje policyjne i wojskowe. UA aktywnie uczestniczy w konferencjach międzynarodowych i współpracuje z ONZ.

Chergui podczas MSC w 2016 r. wyróżnił następujące problemy na Czarnej Kontynencie:

- konflikty (np. niekonstytucyjne zmiany rządów);
- ekstremizm, przemoc, ataki terrorystyczne;
- migracje wewnątrz Afryki i migracje na inne kontynenty;
- zmiany klimatyczne;
- problemy rozwojowe, gospodarcze i społeczne⁵.

Według Roberta Kłosowicza wiele państw afrykańskich to państwa: dysfunkcyjne, czyli słabe funkcjonalnie, ze zdelegalizowaną władzą, zatomizowanym społeczeństwem, klientelizmem, systemem jednopartyjnym (lub partii dominującej), demonopolizacją władzy administracyjnej i wojskowej⁶. Cyril Obi, dyrektor African Peacebuilding Network, krytykował Unię Afrykańską za przyjęcie neoliberalnej perspektywy i reprezentowanie interesów afrykańskich elit. Ocena skuteczności artykułowania interesów Afryki podczas MSC była skomplikowana, ze względu na pogłębiający się brak stabilności na kontynencie przy równoczesnej dużej aktywności liderów świata polityki oraz wzroście inicjatyw i kontaktów między afrykańskimi a europejskimi środowiskami gospodarczymi i politycznymi. Socjalizacja i wdrażanie tzw. dobrych praktyk na kontynencie afrykańskim napotykały na szereg przeszkód o charakterze gospodarczym, społecznym i mentalnym, gdzie reformatorzy prowadzili trudną walkę z czasem. Przeszkody w przezwyciężeniu barier i różnych tradycji kulturowych nie ułatwiały stabilizowania sytuacji w Afryce. Jednocześnie państwa członkowskie Unii Europejskiej rywalizowały o interesy w Afryce z innymi graczami międzynarodowymi, przede wszystkim z Chinami. Sytuacja UE stała się jednak wyjątkowa z powodu bliskiego sąsiedztwa z Afryką. W raporcie MSC z 2020 r. Morze Śródziemne zostało określone jako *nightmare nostrum* zamiast *mare nostrum*, aby podkreślić grozę humanitarnej katastrofy w drugiej dekadzie XXI w. Niestabilność Afryki wpłynęła na sytuację społeczno-gospodarczą w Europie i spowodowała kryzys migracyjny, który wzbudził dyskusje o możliwościach i granicach solidarności wewnątrzunijnej. Trudna sytuacja klimatyczna Afryki (susze, brak dostępu do wody) oraz problemy wynikające z przyrostu demograficznego w Afryce (protesty, konflikty, słabość

⁵ Presentation by Ambassador Smail Chergui, AU Commissioner for Peace and Security at the Munich Security Conference: „Panel on Africa and Global Security Order”, 18.02.2016, <https://www.peaceau.org/en/article/presentation-by-ambassador-smail-chergui-au-commissioner-for-peace-and-security-at-the-munich-security-conference-panel-on-africa-and-the-global-security-order> [dostęp: 17.04.2020].

⁶ R. Kłosowicz, *Konteksty dysfunkcyjności państw Afryki Subsaharyjskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017, s. 17.

struktur państwowych) przyspieszały decyzje migracyjne wielu Afrykanów, którzy szanse na poprawę sytuacji chcieli szukać także na terytorium Europy. Problem stanowiło łamanie prawa i niskie standardy sprawowania władzy. Afrykańskie protesty przeciwko ubóstwu łączyły się z protestami przeciwko rządóm dyktatorów, np. Hosni Mubaraka w Egipcie czy Muammara Kaddafiego w Libii. Dlatego jednym z postulatów wobec przywódców Afryki stał się wymóg egzekwowania standardów sprawowania władzy wśród elit⁷.

Po 2015 r. podczas MSC zostały przedyskutowane inicjatywy Unii Afrykańskiej, którymi zainteresowani są Niemcy, np. Agenda 2063 dotycząca zmierzania Afryki do zrównoważonego rozwoju za sprawą reformy rolnictwa, uprzemysłowienia, walki z głodem. Wśród jej priorytetów znajduje się rozwój kontynentu poprzez przygotowanie kadry inżynierskiej. Innymi z wdrażanych przez UA inicjatywami, które przypominano w Monachium były: Umowa o Afrykańskiej Kontynentalnej Strefie Wolnego Handlu (*African Continental Free Trade Agreement*, AfCFTA) oraz rozpoczęty w 2013 r. program zapobiegania przemocy i łamaniu praw człowieka *Silence the Gun by 2020*, który został dostosowany do jednego z celów w Agendy Zrównoważonego Rozwoju 2030 ONZ – pokój, sprawiedliwość, stabilne instytucje.

Od 2020 r. w czasie spotkań aktywnie działało afrykańskie Forum Tana (Tana High-Level Forum on Security in Africa), utworzone przez Instytut Badań nad Pokojem i Bezpieczeństwem na Uniwersytecie w Addis Abebie. Inspirację stanowiła deklaracja Unii Afrykańskiej z Trypolisu z 2009 r., w której zadeklarowane zostały działania zmierzające do umacniania pokoju w Afryce. Funkcjonowanie Forum Tana miało polegać na organizowaniu corocznych spotkań afrykańskich elit w celu wymiany doświadczeń i inicjowania wspólnych działań⁸. Obserwacje ze współpracy z organizatorami konferencji monachijskich (jednym z partnerów Forum Tana) sprzyjały wymianie tzw. dobrych praktyk między instytucjami⁹. Przełomowa była decyzja organizatorów MSC, aby zorganizować wiosną 2016 r. spotkanie grupy wiodącej ds. bezpieczeństwa przy współpracy z Forum Tana w Addis Abebie. W konferencji 14 kwietnia uczestniczył były prezydent Niemiec Horst Köhler. Chadecki polityk razem z Kofi Annanem – byłym sekretarzem generalnym ONZ, od 2016 r. doradzali Afrykańskiemu Bankowi ds. Rozwoju. Ponadto niemiecki polityk był zatrudniony jako doradca ONZ ds. pomocy rozwojowej. Köhler przemawiając w Etiopii zwrócił uwagę, że Afryka jest odpowiedzialna za świat, a świat za Afrykę, ze względu na spowodowane procesami globalizacyjnymi pogłębianie współzależności między państwami. Köhler deklarował także,

⁷ *Westlessness*, Munich Security Report 2020, s. 42–45.

⁸ *African Union: Tripoli Declaration*, „Africa Research Bulletin. Political. Social and Cultural Series” 2009, Vol. 46, Issue 9, <https://doi.org/10.1111/j.1467-825X.2009.02536.x>.

⁹ Tana Forum, <https://tanaforum.org/about-the-forum> [dostęp: 21.04.2020].

że Niemcy powinny prowadzić wobec Afryki politykę odpowiedzialności, np. poprzez udzielanie pomocy rozwojowej¹⁰.

Podczas Forum Tana 4 i 5 maja 2019 r. podjęty został temat problemów bezpieczeństwa w Rogu Afryki. Użycie teorii regionalnych kompleksów bezpieczeństwa umożliwiło stwierdzenie, że dominującą rolę w regionie przejęła Etiopia, a poziom instytucjonalizacji i kontaktów między państwami Rogu Afryki był niewystarczający. Konferencja miała przyczynić się do wskazania, jak wyglądają relacje między Etiopią a Erytreą, a także sytuacja w Somalii i Dżibuti. Diagnozą byli zainteresowani partnerzy konferencji, czyli MSC, ONZ i UE¹¹.

W dniach 26–28 października 2019 r. w Kairze odbyło się spotkanie grupy wiodącej Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa, w którym uczestniczyli m.in. Abdel Fattah al-Sisi (prezydent Egiptu), Sameh Szukri (minister spraw zagranicznych Egiptu), Kalla Ankourao (minister spraw zagranicznych Nigru), Sam Kutesa (minister spraw zagranicznych Ugandy), Mahamoud Ali Youssouf (minister spraw zagranicznych Dżibuti) oraz Ahmed Aboul-Gheit (sekretarz generalny Ligi Arabskiej). Grupa wiodąca dyskutowała o sytuacji w Rogu Afryki, Libii i Sudanie. Obrady dotyczył także innych państw z Afryki. W przygotowania konferencji były zaangażowane Liga Państw Arabskich i Unia Afrykańska¹².

W lutym 2020 r. w Monachium Forum Tana podjęło temat AfCFTA. Ponadto przy współpracy Forum i Unii Afrykańskiej został zorganizowany panel „Pokój i integracja w Rogu Afryki”, w którym wziął udział były prezydent Ghany John D. Mahama (Forum TANA) i Chergui (Unia Afrykańska)¹³. Chergui uczestniczył w Monachium w spotkaniu dotyczącym konfliktu w Libii, które stanowiło kontynuację rozmów podczas konferencji berlińskiej 19 stycznia 2020 r. z udziałem Rosji, UE, UA, Turcji i Egiptu.

¹⁰ H. Köhler, *Africa's role in the world. Some thoughts on interdependence and responsibility*, Addis Abeba, 22.04.2016, <https://www.horstkoehler.de/en/speeches-texts/africas-role-in-the-world> [dostęp: 5.04.2020]; *idem*, *Die Welt muss gemeinsam die grosse Transformation wagen*, [w:] *Deutschlands Neue Verantwortung: Die Zukunft der deutschen und europäischen Außen-, Entwicklungs- und Sicherheitspolitik*, Hg. W. Ischinger, D. Messner, Econ, Berlin, s. 190; *Speech delivered by President Akinwumi Adesina at the opening session of the Annual Meetings of the African Development Bank Group*, Lusaka, Zambia, 24.05.2016, African Development Bank, <https://www.afdb.org/en/news-and-events/speech-delivered-by-president-akinwumi-adesina-at-the-opening-session-of-the-annual-meetings-of-the-african-development-bank-group-lusaka-zambia-may-24-2016-15717> [dostęp: 21.04.2020].

¹¹ Political Dynamics in the Horn of Africa: Nurturing the Emerging Peace Trends, 8th Tana Forum, 4–5.05.2019, Bahir Dar, Ethiopia, https://drive.google.com/file/d/1gH045qihYgGMk_iczL7aIwdtqg7jkdET/view [dostęp: 5.04.2020]; R. Kłosowicz, J. Mormul, *Erytrea i jej wpływ na sytuację polityczną w Rogu Afryki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2018, s. 14–22.

¹² *Cairo to host Munich Security Conference's Core Group Meeting on 26 October*, „Daily News Egypt”, 24.10.2019, <https://www.dailynewssegypt.com/2019/10/24/cairo-to-host-munich-security-conferences-core-group-meeting-on-26-october> [dostęp: 3.04.2020].

¹³ Facebook, wpis z Forum TANA, 13.02.2019.

Pośród polityków afrykańskich do Monachium przyjeżdżali m.in. Chergui, Annan, Olusegun Obasanjo¹⁴ – były prezydent Nigerii i współzałożyciel afrykańskiego Forum Tana, czy prezydent Egiptu Sisi. Annan podkreślał, że konferencje ds. bezpieczeństwa w Monachium przyczyniły się do umacniania pozytywnego wizerunku Niemiec i promowania ich ról międzynarodowych, które podczas spotkań przedstawiali niemieccy politycy. Przede wszystkim zwracał uwagę, że Niemcy powinny realizować politykę odpowiedzialności, którą w 2014 r. w Monachium zaproponował prezydent Joachim Gauck. Annan oczekiwał od Niemiec, że będą wspierały działalność Unii Afrykańskiej, a niemieckie wojsko będzie wysyłane w obszary konfliktów w Afryce zgodnie z zasadą odpowiedzialności za ochronę. Polityk zwracał się do Niemiec z apelem o zwiększenie finansowania pomocy rozwojowej¹⁵. W MSC uczestniczył Lakhdar Brahimi, były minister spraw zagranicznych Algierii, znany z przedstawionego w 2000 r. na sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ raportu dotyczącego roli cywilnych ekspertów w operacjach pokojowych. Brahimi podczas Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa występował w roli specjalnego wysłannika ONZ i Ligii Arabskiej ds. Syrii.

Na MSC dyskutowano o sytuacji kobiet w Afryce. Do Monachium przyjeżdżały Ellen Johnson Sirleaf, była prezydent Liberii, laureatka Pokojowej Nagrody Nobla, oraz Fatou Bensouda, minister sprawiedliwości i prokurator generalny Gambii, obecnie prokurator główny Międzynarodowego Trybunału Karnego. W konferencji uczestniczyła także zajmująca się mediacjami w ramach APSA Catherine Samba-Panza – była prezydent Republiki Środkowej Afryki i liderka Femwise Africa¹⁶. Z MSC współpracuje ponadto Louise Mushikiwabo, w latach 2009–2018 minister spraw zagranicznych Rwandy.

Politycy afrykańscy zwracali w Monachium uwagę na potrzebę budowania kolektywnego bezpieczeństwa oraz podejmowania działań multilateralnych,

¹⁴ Obasanjo sprawował wojskową władzę w Nigerii od 1976 do 1979 r. Nazywano go „turystą”, ze względu na liczbę podróży dyplomatycznych, które odbył w swojej karierze. Proponował swoje mediacyjne usługi afrykańskim przywódcom. Był prezydentem Nigerii od 1999 do 2007 r. Promował integrację kontynentu afrykańskiego, np. w obszarze współpracy rozwojowej i razem z Thabo Mbekim, Abdelasisem Boutefliką, Mubarakiem oraz Abdoulaye Wade tworzył Nowe Partnerstwo na rzecz Rozwoju Afryki. Obasanjo był porównywany do Mbekiego z Południowej Afryki, ponieważ po ustaniu rządów obu polityków w ich ojczyznach pogłębił się chaos. Szerzej: S. Oloruntoba, V. Gumede, *Regional Hegemons as Catalyst for Continental Integration. Nigeria and South Africa in Africa's Integration and Development*, [w:] *Regenerating Africa: Bringing African Solutions to African Problems*, eds. M. Muchie, V. Gumede, S. Oloruntoba, N.-A. Check, Africa Institute of South Africa, Pretoria 2017, s. 28.

¹⁵ K. Annan, *Deutschlands großer Moment*, [w:] *Deutschlands Neue Verantwortung: Die Zukunft der deutschen und europäischen Außen-, Entwicklungs- und Sicherheitspolitik*, Hrsg. W. Ischinger, D. Messner, Econ, Berlin 2017, s. 19–21; R. Tetzlaff, *op. cit.*, s. 271; I. Warmahaye, *Opening Statement Africa Keeping Peace Kofi Annan on Munich Security Conference 2016*, 15.02.2016, <https://www.youtube.com/watch?v=f7cGcxfq5hA> [dostęp: 2.04.2020].

¹⁶ Association for Inclusive Peace FemWise-Africa, <https://www.inclusivepeace.org/content/femwise-africa> [dostęp: 7.04.2020].

jako odpowiedzi na brak stabilności na kontynencie. Wśród głównych zagrożeń wymieniali niestabilność rządów, korupcję, łamanie praw człowieka i biedę. Poziom ubóstwa obrazuje obecna sytuacja – w obliczu zagrożenia pandemią koronawirusa w Republice Środkowej Afryki na 5 mln obywateli przypadają tylko 3 respiratory¹⁷. Ubóstwo w Afryce stało się zagrożeniem dla mieszkańców innych kontynentów, a migracje w sprzyjających warunkach przyczyniające się do redukcji biedy, w tym przypadku wzmacniają zagrożenia i wpływają na powstawanie innych napięć i kryzysów¹⁸. Obok ubóstwa jednym z dominujących zagrożeń dla bezpieczeństwa w Afryce jest rozprzestrzenianie się terroryzmu. Podczas MSC postulowano zwalczanie:

- Asz-Szabab w Somalii;
- Boko Haram;
- ugrupowania al.-Kaida w Islamskim Maghrebie;
- Ruchu na rzecz Jedności i Dżihadu w Afryce Zachodniej;
- brygady Okba ibn Nafaa;
- innych niż Boko Haram grup afiliowanych przy tzw. Państwie Islamskim;
- Ansar al-Sharia¹⁹.

Elity polityczne i eksperckie wskazując na międzynarodową rolę Niemiec deklarowały w Monachium, jaki zalecają bądź zamierzają wdrożyć poziom intensywności działań politycznych, militarnych czy gospodarczych wobec państw afrykańskich, wśród których wiele znajduje się w rankingach państw upadłych. Wybuch Arabskiej Wiosny spowodował, że forsowana przez ministra spraw zagranicznych Guido Westerwellego polityka powściągliwości została stopniowo zastąpiona przez postulowaną przez prezydenta Gaucka w 2014 r. politykę odpowiedzialności. Günter Nooke, pełniący od 2010 r. funkcję pełnomocnika kanclerz Angeli Merkel ds. Afryki, analizując obrady MSC w 2014 r. zwracał uwagę, że zarówno Niemcy, jak i Unia Europejska potrzebują koherentnej polityki ds. Afryki, która będzie dotyczyła rozwoju i zakładała wysyłanie żołnierzy niemieckich na misje ekspedycyjne do Afryki²⁰. Tom Goeller zaznaczał, że w sprawie Afryki Niemcy powinny realizować *comprehensive approach*, które zapewni zarówno stabilność, bezpieczeństwo, jak i możliwości rozwoju²¹. Volker Perthes,

¹⁷ arb, *Republika Środkowoafrykańska: Covid-19, 5 mln osób, trzy respiratory*, „Rzeczpospolita”, 31.03.2020.

¹⁸ F. Kaczmarek, *Ubóstwo w Afryce Subsaharyjskiej jako zagrożenie dla Europy*, „Przegląd Zachodni” 2019, nr 4, s. 112; A. Deaton, *Wielka ucieczka. Zdrowie, bogactwo i źródła nierówności*, tłum. J. Halbersztat, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016, s. 346.

¹⁹ *Boundless Crises, Reckless Spoilers, Helpless Guardians*, Munich Security Report 2016, s. 30–34.

²⁰ U. Scheffer, M. Penke, „Es geht um unsere Interessen und Werte, „Der Tagesspiegel”, 15.02.2014, <https://www.tagesspiegel.de/politik/militaereinsatz-in-afrika-es-geht-um-unsere-interessen-und-werte/9486664.html> [dostęp: 6.04.2020].

²¹ T. Goeller, *Afrika braucht mehr Deutschland*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2015, Nr. 1, s. 29–32.

ekspert ds. Afryki i dyrektor Fundacji Nauka i Polityka, który często uczestniczył w MSC, podkreślał, że wojskowa obecność Bundeswehry w Afryce jest środkiem ostatecznym. Jego zdaniem udział żołnierzy niemieckich w misjach na Czarnym Kontynencie wynikał także z obowiązków współpracy wojskowej z innymi państwami UE, przede wszystkim z Francją. Perthes podkreślał, że niemiecka aktywność w Afryce dotyczyła bardziej polityki rozwojowej niż spraw wojskowych. Ekspert ds. bliskowschodnich badań afrykańską „generację rewolucji 2011 roku” i ocenił, że jej przedstawiciele to ludzie młodzi, protestujący przeciwko braku perspektyw i bezrobociu²².

W Monachium krytycznie oceniano poziom bezpieczeństwa Afryki w wielu wymiarach: zdrowotnym, humanitarnym (w tym sytuację kobiet i dzieci), klimatycznym, militarnym. Podczas spotkań grup wiodących ds. bezpieczeństwa zdrowotnego podkreślano znaczenie zagrożeń pandemicznych. Uczestnicy rund eksperckich analizowali raporty dotyczące pustoszenia przez wirus Ebola Sierra Leone, Liberii i Gwinei. W raporcie MSC z 2017 r. wskazywano na walkę w Afryce z wirusem Zika. Przedstawiciele aktorów niepaństwowych, jak Fundacja Billa i Melindy Gatesów oraz Bono z Fundacji One apelowali, aby zapobiegać rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych i prowadzić badania nad szczepionkami. Prezydent Rwandy Paul Kagame uczestniczył w panelu dotyczącym bezpieczeństwa zdrowotnego wraz z Billem Gatesem, Erną Solberg – premier Norwegii i Peterem Salamą ze Światowej Organizacji Zdrowia. W 2020 r. ważną rolę w monachijskich dyskusjach na temat walki z koronawirusem odegrał dyrektor Światowej Organizacji Zdrowia Tedros Adhanom Ghebreyesus²³.

Monachijska Konferencja Bezpieczeństwa stanowiła forum rozmów o pomocy rozwojowej dla Afryki. Prezydent Banku Światowego Jim Yong Kim wśród dominujących problemów Afryki wymieniał zmiany klimatyczne i następstwa problemów społecznych, np. migracje²⁴. Także niemieckie fundacje dyskutowały o sprawach Afryki wraz zaproszonymi do Monachium przedstawicielami instytucji afrykańskich – Chergui, Ibrahimem Sani Abani ze Wspólnoty Państw

²² Ch. Slangen, *Militärische Option wird ultima ratio bleiben; Interview mit Volker Perthes*, „Neue Züricher Zeitung”, 3.02.2014, https://www.nwzonline.de/interview/militaerische-option-wird-ultima-ratio-bleiben_a_12,5,2714987134.html [dostęp: 6.04.2020]; V. Perthes, *Ara-bische Turbulenzen*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2013, Nr. 2, s. 43–44.

²³ B. Gates: *A new kind of terrorism could wipe out 30 million people in less than a year — and we are not prepared*, Business Insider, 19.02.2017, <https://www.businessinsider.com.au/bill-gates-op-ed-bio-terrorism-epidemic-world-threat-2017-2> [dostęp: 3.04.2020]; T. Adhanom Ghebreyesus, *An Uptade on the Coronavirus*, MSC, 15.02.2020, <https://securityconference.org/mediathek/asset/an-update-on-the-coronavirus-20200215-1600> [dostęp: 7.04.2020]; Bono *at the Munich Security Conference: Security without development is unsustainable*, ONE, 18.02.2018, <https://www.one.org/international/blog/bono-at-the-munich-security-conference-security-without-development-is-unsustainable> [dostęp: 3.04.2020].

²⁴ D. Riedel, *Afrika-das unterschätzte Risiko für den Weltfrieden*, „Handelsblatt”, 18.02.2018.

Sahelu i Sahary oraz Mohamedem Chambasem z Biura ONZ ds. Afryki Zachodniej i Sahelu²⁵.

Spośród wielu inaugurowanych obszarów współpracy państw afrykańskich z UE istotną rolę odgrywa kryzys migracyjny. Prezydent Egiptu Sisi w 2019 r. zwrócił uwagę na potrzebę współpracy w kwestii migracji i uchodźstwa, np. poprzez realizowanie porozumień ze szczytu ds. migracji w Valetcie (11 i 12 listopada 2015 r.) oraz Porozumienia z Chartumu w sprawie migracji między regionem Rogu Afryki a Europą. Prezydent Sisi wskazywał na nowe inicjatywy, np. zaplanowane w 2019 r. w Asuanie Forum ds. Zrównoważonego Pokoju, Bezpieczeństwa i Rozwoju w Afryce (An Agenda for Sustainable Peace, Security and Development in Africa), którego celem jest stworzenie platformy rozmów o programach dotyczących odbudowy obszarów, na których zakończyły się konflikty. Konferencje monachijskie sprzyjały umacnianiu kontaktów gospodarczych. Jednym z punktów programu stały się spotkania środowisk politycznych i gospodarczych. Sisi uczestniczył w lunchu biznesowym z niemieckim ministrem ds. gospodarki Peterem Altmaierem i Ischingerem. W spotkaniu dotyczącym możliwości współpracy gospodarczej z Egiptem wzięli udział reprezentanci korporacji: Deutsche Bank, Commerzbank, Mercedes, Volkswagen, Airbus, Siemens oraz Federacji Niemieckiego Przemysłu.

Podsumowanie

Podczas dotychczasowych edycji Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa prezentowane były stanowiska dotyczące wyzwań w zapewnianiu bezpieczeństwa na kontynencie afrykańskim, które wpływają na sytuację w innych regionach świata, w tym w Unii Europejskiej. Poruszano problemy bezpieczeństwa zdrowotnego i humanitarnego, a przedstawiciele afrykańskich organizacji wskazywali na dążenia do budowania bezpieczeństwa kolektywnego i multilateralizmu. Afrykańscy uczestnicy konferencji współpracując systematycznie z organizatorami wymieniali doświadczenia dotyczące dyplomacji publicznej i współpracy w ramach reprezentowanych organizacji międzynarodowych. MSC gromadząc naukowców i ekspertów stała się miejscem przedstawiania analiz i prognoz dotyczących tego, w jakim kierunku zmierza Afryka. Reprezentanci świata polityki i ekonomii mogli przedstawiać projekty współpracy, nawiązywać kontakty i wymieniać doświadczenia. Ponieważ afrykańskie elity lobbują w sprawach swojego kontynentu w Niemczech, to w agendzie konferencji znajduje się coraz więcej inicjatyw dotyczących problemów Czarnego Kontynentu. Przede wszystkim jednak dyskusje o Afryce wynikały ze świadomości oddziaływań globalizacyjnych i uwspólnotowienia zagrożeń w szeroko definiowanej architekturze bezpieczeń-

²⁵ *Perspektiven für die Sahel-Region*, 17.02.2020, Hanns Seidel Stiftung, www.hss.de/news/detail/perspektiv=ven-fuer-die-sahel-region-news5946 [dostęp: 3.04.2020].

stwa w XXI w. Dowodem tego były dyskusje o epidemii koronawirusa podczas MSC w 2020 r., w której uczestniczył afrykański polityk i lider WHO Adhanom Ghebreyesus. Niemcy jako gospodarz konferencji podkreślają znaczenie kontynentu afrykańskiego, także podczas spotkań w Monachium. Wykorzystywali oni forum, aby prowadzić aktywną politykę wobec Afryki. Zarówno elementy rywalizacji, jak i potrzeba współpracy stanowiły płaszczyznę dyskusji o oddziaływaniu kryzysów w Afryce na inne obszary. Agenda spotkań świadczyła o zmianach, jakie dokonały się od czasów konferencji kongijskiej o podziale Afryki (Berlin, listopad 1884 – luty 1885). Monachium stało się miejscem, w którym kreuje się i bada politykę wobec Afryki. Jednak nadal wiele decyzji zapada w stolicy Niemiec, gdzie w 2017 r. odbył się szczyt G20 w sprawie „Partnerstwa dla Afryki”.

Bibliografia

- Adhanom Ghebreyesus T., *An Uptade on the Coronavirus*, MSC, 15.02.2020, <https://securityconference.org/mediathek/asset/an-update-on-the-coronavirus-20200215-1600> [dostęp: 7.04.2020].
- African Union: *Tripoli Declaration*, „Africa Research Bulletin. Political. Social and Cultural Series” 2009, Vol. 46, Issue 9, <https://doi.org/10.1111/j.1467-825X.2009.02536.x>
- Al-Masry Al-Youm, *Sisi reviews Egypt's achievements at German conference*, „Egypt Independent”, 15.02.2019, <https://egyptindependent.com/sisi-reviews-egypts-achievements-at-german-conference> [dostęp: 6.04.2020].
- Annan K., *Deutschlands großer Moment*, [w:] *Deutschlands Neue Verantwortung: Die Zukunft der deutschen und europäischen Außen-, Entwicklungs- und Sicherheitspolitik*, Hrsg. W. Ischinger, D. Messner, Econ, Berlin 2017.
- arb, *Republika Środkowoafrykańska: Covid-19, 5 mln osób, trzy respiratory*, „Rzeczpospolita”, 31.03.2020.
- Association for Inclusive Peace FemWise-Africa, <https://www.inclusivepeace.org/content/femwise-africa> [dostęp: 7.04.2020].
- Aswan Forum, About Aswan, <https://www.aswanforum.org/about-aswan> [dostęp: 5.04.2020].
- Bakarr Bah A., *African Agency in new humanitarianism and responsible governance*, [w:] *International security and peacebuilding: Africa, the Middle East and Europe*, ed. A. Bakarr Bah, Indiana University Press, Bloomington 2017.
- Bayerische Staatskanzlei, Terminhinweis: Europaministerin Dr Beate Merk lädt in Rahmen der Münchner Sicherheitskonferenz zum Women's Breakfast in die Münchner Residenz/ Hochrangige internationale Teilnehmerinnen aus Außen- und Sicherheitspolitik erwartet / Friedensnobelpreisträgerin Ellen Johnson Sirleaf spricht Keynote, 14.02.2018, <https://www.bayern.de/terminhinweis-europaministerin-dr-beate-merk-laedt-im-rahmen-der-muenchner-sicherheitskonferenz-zum-womens-breakfast-in-die-muenchner-residenz-hochrangige-internationale-teilnehmerinnen-aus-ausse> [dostęp: 7.04.2020].
- Bono at the Munich Security Conference: Security without development is unsustainable, ONE, 18.02.2018, <https://www.one.org/international/blog/>

- bono-at-the-munich-security-conference-security-without-development-is-unsustainable [dostęp: 3.04.2020].
- Boundless Crises, Reckless Spoilers, Helpless Guardians*, Munich Security Report 2016.
- Cairo to host Munich Security Conference's Core Group Meeting on 26 October*, „Daily News Egypt”, 24.10.2019, <https://www.dailynewssegypt.com/2019/10/24/cairo-to-host-munich-security-conferences-core-group-meeting-on-26-october> [dostęp: 3.04.2020].
- Centre for Feminist Foreign Policy, Side Event Munich Security Conference: No Peace without Feminism, <https://centreforfeministforeignpolicy.org/cffp-events/2020/2/12/side-event-msc-no-peace-without-feminism-why-every-state-needs-a-feminist-foreign-policy> [dostęp: 4.04.2020].
- Collapsing Order, Reluctant Guardians?*, Munich Security Report 2015.
- Deaton A., *Wielka ucieczka. Zdrowie, bogactwo i źródła nierówności*, tłum. J. Halbersztat, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2016.
- Die Bundeskanzlerin, Rede von Bundeskanzlerin Merkel zur 55. Münchner Sicherheitskonferenz am 16. Februar 2019 in München, <https://www.bundeskanzlerin.de/bkin-de/aktuelles/rede-von-bundeskanzlerin-merkel-zur-55-muenchner-sicherheitskonferenz-am-16-februar-2019-in-muenchen-1580936> [dostęp: 3.04.2020].
- Egugu O., *Libya, DRC, Somalia, Sahel: Can the AU really Silence the Guns?*, „The Africa Report”, 11.02.2020, <https://www.theafricareport.com/23230/libya-drc-somalia-sahel-can-the-au-really-silence-the-guns> [dostęp: 6.04.2020].
- Europejski Trybunał Obrachunkowy, *Afrykańska architektura pokoju i bezpieczeństwa – konieczna jest zmiana ukierunkowania wsparcia unijnego*, Sprawozdanie specjalne nr 20, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luxemburg 2018.
- Facebook, wpis z Forum Tana, 13.02.2019.
- Gates B., *A new kind of terrorism could wipe out 30 million people in less than a year — and we are not prepared*, Business Insider, 19.02.2017, <https://www.businessinsider.com.au/bill-gates-op-ed-bio-terrorism-epidemic-world-threat-2017-2> [dostęp: 3.04.2020].
- Goeller T., *Afrika braucht mehr Deutschland*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2015, Nr. 1.
- Gutsche A., *Libyen auf der Münchner Sicherheitskonferenz*, „Der Freitag”, 17.02.2019, <https://www.freitag.de/autoren/gela/libyen-auf-der-muenchner-sicherheitskonferenz> [dostęp: 5.04.2020].
- Gutierrez A., *Remarks to Munich Security Conference*, United Nations Secretary-General, 18.02.2017, <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2017-02-18/secretary-general%E2%80%99s-munich-remarks> [dostęp: 6.04.2020].
- Hežely M., *International security conference: „The 52nd Annual Munich Security Conference”*, „Politické Vedy” 2016, č. 2.
- Institute for Peace and Security Studies, *Tana Forum organises side event on natural resource governance alongside Munich Security Conference*, <http://ipss-addis.org/tana-forum-organises-side-event-on-natural-resource-governance-alongside-munich-security-conference> [dostęp: 5.04.2020].
- Kaczmarek F., *Ubóstwo w Afryce Subsaharyjskiej jako zagrożenie dla Europy*, „Przegląd Zachodni” 2019, nr 4.

- Kłosowicz R., *Konteksty dysfunkcjonalności państw Afryki Subsaharyjskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2017.
- Kłosowicz R., Mormul J., *Erytrea i jej wpływ na sytuację polityczną w Rogu Afryki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2018.
- Köhler H., *Africa's role in the world. Some thoughts on interdependence and responsibility*, Addis Abeba, 22.09.2016, <https://www.horstkoehler.de/en/speeches-texts/africas-role-in-the-world> [dostęp: 5.04.2020].
- Köhler H., *Die Welt muss gemeinsam die grosse Transformation wagen*, [w:] *Deutschlands Neue Verantwortung: Die Zukunft der deutschen und europäischen Außen-, Entwicklungs- und Sicherheitspolitik*, Hrsg. W. Ischinger, D. Messner, Econ, Berlin 2017.
- Migration and security: decision-makers dialogue at the Munich Security Conference*, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 16.02.2017, <https://www.giz.de/en/html/43245.html> [dostęp: 2.04.2020].
- MSC, *Cooperating Across Borders: Tackling Illicit Flows*, Transnational Security Report, 2019.
- Müller I., *Sicherheitskonferenz in München. Afrika wird wichtiger für die Weltsicherheit*, „Der Tagesspiegel”, 14.02.2016.
- Oloruntoba S., Gumede V., *Regional Hegemons as Catalyst for Continental Integration. Nigeria and South Africa in Africa's Integration and Development*, [w:] *Regenerating Africa: Bringing African Solutions to African Problems*, eds. M. Muchie, V. Gumede, S. Oloruntoba, N.-A. Check, Africa Institute of South Africa, Pretoria 2017.
- Perspektiven für die Sahel-Region*, 17.02.2020, Hanns Seidel Stiftung, www.hss.de/news/detail/perspektib=ven-fuer-die-sahel-region-news5946 [dostęp: 3.04.2020].
- Perthes V., *Arabische Turbulenzen*, „Blätter für deutsche und internationale Politik” 2013, Nr. 2.
- Political Dynamics in the Horn of Africa: Nurturing the Emerging Peace Trends, 8th Tana Forum, 4–5.05.2019, Bahir Dar, Ethiopia, https://drive.google.com/file/d/1gH045qi-hYgGMk_iczL7alwdtqg7jkdET/view [dostęp: 5.04.2020].
- Post-Truth, Post-West, Post-Order?*, Munich Security Report 2017.
- Presentation by Ambassador Smail Chergui, AU Commissioner for Peace and Security at the Munich Security Conference: „Panel on Africa and Global Security Order”, 18.02.2016, <https://www.peaceau.org/en/article/presentation-by-ambassador-smail-chergui-au-commissioner-for-peace-and-security-at-the-munich-security-conference-panel-on-africa-and-the-global-security-order> [dostęp: 7.04.2020].
- Riedel D., *Afrika – das unterschätzte Risiko für den Weltfrieden*, „Handelsblatt”, 18.02.2018.
- Sabiiti D., *President Kagame in Germany for Munich Security Conference*, KT Press, 17.02.2017, <https://www.ktpress.rw/2017/02/president-kagame-in-germany-for-munich-security-conference> [dostęp: 2.04.2020].
- Scheffer U., Penke S., *„Es geht um unsere Interessen und Werte”*, „Der Tagesspiegel”, 15.02.2014, <https://www.tagesspiegel.de/politik/militaereinsatze-in-afrika-es-geht-um-unsere-interessen-und-werte/9486664.html> [dostęp: 6.04.2020].
- Sirleaf E.J., Obasanjo O., *The Tana Forum 2017: Africa rising*, „New African” 2017, No. 571.
- Slangen Ch., *Militärische Option wird ultima ratio bleiben; Interview mit Volker Perthes*, „Neue Züricher Zeitung”, 3.02.2014, <https://www.nwzonline.de/interview/>

militaerische-option-wird-ultima-ratio-bleiben_a_12,5,2714987134.html [dostęp: 6.04.2020].

Speech by President Abdel Fattah El-Sisi at Main Session of Munich Security Conference, State Information Service, 17.02.2019, <https://www.sis.gov.eg/Story/137588/Speech-by-President-Abdel-Fattah-El-Sisi-at-Main-Session-of-Munich-Security-Conference> [dostęp: 6.04.2020].

Speech delivered by President Akinwumi Adesina at the opening session of the Annual Meetings of the African Development Bank Group, Lusaka, Zambia, 24.05.2016, African Development Bank, <https://www.afdb.org/en/news-and-events/speech-delivered-by-president-akinwumi-adesina-at-the-opening-session-of-the-annual-meetings-of-the-african-development-bank-group-lusaka-zambia-may-24-2016-15717> [dostęp: 21.04.2020]

Tana Forum, <https://tanaforum.org/about-the-forum> [dostęp: 21.04.2020].

Tetzlaff R., *Afrika. Eine Einführung in Geschichte, Politik und Gesellschaft*, Springer VS, Wiesbaden 2018.

The Great Puzzle: Who will Pick Up the Pieces, Munich Security Report 2019.

To the Brink and Back, Munich Security Report 2018.

Warmahaye I., *Opening Statement Africa Keeping Peace Kofi Annan on Munich Security Conference 2016*, 15.02.2016, <https://www.youtube.com/watch?v=f7cGcxfq5hA> [dostęp: 2.04.2020].

Westlessness, Munich Security Report 2020.

Munich Security Conference towards Africa (2015–2019)

The aim of the article is to present the place and status of the African continent on the agenda of the Munich Security Conference (MSC) and the thesis states, that Africa's security problems after 2015 became a priority during the MSC. The conference, organized by Wolfgang Ischinger, enabled politicians from Africa and other continents to meet and exchange experiences. Analyzed sources included speeches of politicians and websites of institutions such as the African Union or the Tana Forum. In articulating the conclusions following theories were taken into consideration: the theory of integration, regional security complex theory, empowerment theory and feminist theory in international relations.

Key words: Munich Security Conference, security, African Union, Tana FORUM

Sprawy Afryki na Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa (2015–2019)

Celem artykułu było wskazanie roli i miejsca Czarnej Kontynentu podczas Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa (*Munich Security Conference*, MSC), a tezę stwierdzenie, że problemy bezpieczeństwa Afryki po 2015 r. stały się ważne w agendzie MSC. Organizowana przez Wolfganga Ischinger konferencja umożliwiła kontaktowanie się i wymienianie doświadczeń politykom z Afryki i innych kontynentów. Wśród analizowanych źródeł uwzględnione zostały przemówienia polityków i strony internetowe instytucji, m.in. Unii Afrykańskiej i Forum Tana. Aby sformułować wnioski i oceny uwzględniono wiedzę o teorii: integracji, regionalnych konfliktów bezpieczeństwa, upodmiotowienia i feministycznej teorii stosunków międzynarodowych.

Słowa kluczowe: Monachijska Konferencja Bezpieczeństwa, bezpieczeństwo, Unia Afrykańska, Forum Tana